

berørt. Det er en Ret, man tilstaaer Gods-
eieren, som han hidtil ikke har havt, at han
kan tage hver tiende Gaard og disponere over
den paa en anden og beqvemmere Maade, end
han hidtil var berettiget til. For mig stiller
Sagen sig altsaa saaledes, at man, for at
komme ud af Forholdet paa en human og bil-
lig Maade, udøver det Bærgemaal, som Sta-
ten har for Fæstebefolkningen, saaledes at
man indrømmer Godseieren Noget, hvortil han
hidtil ikke var berettiget, for at kunne paa-
lægge ham, som en Forpligtelse, at han skal
finde sig i den Nedsættelse i Gaardens Verdi,
som hidtil alle humane Godseiere af moralske
Grunde have fundet sig i; ja, de have fundet
sig i meget mere; thi Enhver af os behøver
ikke at see langt for at see Godseiere, der
aldrig have gjort sig den Frugt af deres Bøn-
dergods, som de kunne blive berettigede til,
naar der udkommer en Lov overeensstemmende
med nærværende Forslag.

Ordføreren: Jeg kan kun i Et og Alt
vedfjende mig den Formel, hvorunder den sidste
ærede Taler til Slutningen resumerede de Be-
tænkkeligheder, han altsaa fremførte — ikke
imod Forslaget, men for at gjendrive dem.
Jeg troer, at det Hele vil vise sig som en
vel afvejet Affindelse, hvorved baade Statens,
Bondens og Godseierens Interesser tilfulde
ere tagne i Betragtning, og jeg skal i saa
Henseende kun henholde mig til, hvad jeg
tidligere har tilladt mig at yttre, at en een-
sidedig Afgjørelse af en Sag, hvori saamange
og saa vægtige private Interesser ere stærkt
engagerede, er kun mulig under Forudsætningen
af et Tryk, som jeg ikke paa nogen Maade
kan ønske skulde blive raadende i Lovgivnings-
værket, men at derimod en Afgjørelse, hvorved
alle Interesser med Omsigt og Overblik ere
afveiede, kan fremkomme, vel ikke som en in-
dividuel Overenskomst imellem Mand og
Mand, men dog som et saadant forligsagtigt
Tilbud — og som en Antagelse fra den an-
den Side — der er begrundet i, at Alle er-
kjende Nødvendigheden af at komme ud af
Forholdet, og Umuligheden af at sætte deres
fuldkomne eensidedige Paaastande igiennem i
Tidens Løb. Det Gæste i den sidste ærede

Talers Bemærkninger, der altsaa fra min Side
kunne fremkalde et Svar, var kun, hvad han yttrede
om et Program. Jeg skal i denne Henseende
kun gjøre opmærksom paa, at der ikke derom
i Udvalgets Betænkning findes den allermindste
Hentydning; det staaer altsaa kun som min
personlige Udtalelse, som min personlige For-
mening, og hvis det skulde blive Tilfældet,
hvilket jeg haaber, at denne Rigsdag, inden
den gaaer fra hinanden, vil efterlade sig en i
begge Thing saavidt muligt eensstemmig ved-
tagen og i alt Væsentligt eller maaſtee endog
ordlydende samstemmende Erklæring om denne
Sags Ordning, da er det et saadant Grund-
lag, at Regjeringen ikke vil kunne vente at
faae nogensomhelst Mand, der er mægtig og
myndig til virkelig at indtage den vigtige
Stilling som Indenrigsminister, til at gaae
ind herpaa, uden paa det Vilkaar, at Regje-
ringen isorveien har givet sit Samtykke til,
at han, om ikke paa hele Regjeringens Vegne,
saa dog ialtsald som Indenrigsminister fore-
lægger en saadan Lov, bygget hovedsageligt
og væsentligt paa et saadant Grundlag, og
at den vil blive indstillet til H. S. Majestæts
Stadsæstelse, hvis den uden væsentlige Om-
ændringer skulde fremkomme efter nye For-
handlinger med begge Thing. Det er
denne Overbeviisning, jeg personlig har ud-
talt, og som saadan vedstaaer jeg den.

Dahl: Det er kun et Par Bemærkninger,
jeg skal tillade mig at gjøre i Anledning af
den næstforegaaende Talers Foredrag. Jeg
skal ikke gaae videre ind paa Sagens Realitet,
det troer jeg ikke tjener Sagen paa dens nu-
værende Standpunkt; men da der i den Ret-
ning dog er gjort et Par Bemærkninger, an-
seer jeg det for nødvendigt at imødegaae disse.
Jeg kan ikke nægte, at det ogsaa efter min
Overbeviisning er en Tvangslov, Taleren er
om; men jeg veed ikke, hvorfor man skulde for-
kaste den, naar den iøvrigt er retfærdig og bil-
lig. Den ærede næstforegaaende Taler yttrede,
at Godseieren har en ubetinget Ret til at
sælge Gaarden og tage hele Kjøbesummen til
sig, naar vedkommende Fæster er død. Ja, jeg
erkjender, at Godseieren har en saadan Ret,
men det er af den Slags Rettigheder, som det